

Quickscan flora en fauna Bouwplan Klevarie Maastricht

Groen-planning Maastricht BV
Handelsreg. Maastricht 14629313

Markt 10
6231 LS Meerssen

Tel. 043 - 325 40 38
Fax 043 - 321 18 34
info@groenplanning.nl

Bank: Rabobank Maastricht
rek.nr. 13.13.26.406
BTW nr. NL007267125B01

Quickscan flora en fauna Bouwplan Klevarie Maastricht

Opdrachtgever   Stichting Vivre te Maastricht
Postbus 241
6200 AE Maastricht

Contactpersoon   :   Beckers Project Management
Lange Raarberg 42
6231 RN Meerssen

Dhr. Ing. L.M.A. Beckers

Opdrachtnemer   Groen-planning Maastricht B.V.
Markt 10
6231 LS Meerssen

Auteur   :   ing. M.C. Bonder

Projectleider   :   Ir. Tim Pieroen b.n.t.
landschapsarchitect

Projectnummer   :   2733
Datum   :   15 mei 2009
Status   :   definitief
Geautoriseerd   :   TP

Groen-planning Maastricht BV
Handelsreg. Maastricht 14629313

Markt 10
6231 LS Meerssen

Tel. 043 - 325 40 38
Fax 043 - 321 18 34
info@groenplanning.nl

Bank: Rabobank Maastricht
rek.nr. 13.13.26.406
BTW nr. NL007267125B01

INHOUDSOPGAVE

	blz.
1 Inleiding	4
1.1 <i>Ligging en beschrijving plangebied</i>	4
1.2 <i>Aanleiding en doel van het onderzoek</i>	4
2 Onderzoeksresultaten	6
2.1 <i>Methode</i>	6
2.1.1 <i>Achtergronden soortenbescherming</i>	6
2.1.2 <i>Onderzoeksmethode</i>	7
2.2 <i>Broedvogels</i>	7
2.2 <i>Zoogdieren</i>	8
2.2.1 <i>Vleermuizen</i>	8
2.2.2 <i>Steenmarter</i>	9
2.4 <i>Muurflora</i>	9
3 Conclusie en advies	11
3.1 <i>Conclusie</i>	11
3.2 <i>Advies mitigerende maatregelen</i>	11
4 Literatuur	13

1 Inleiding

1.1 Ligging en beschrijving plangebied

Het terrein van Klevarie ligt aan de rand van de historische binnenstad van Maastricht. Het terrein bestaat uit diverse gebouwen van verpleeghuis Klevarie, twee flats en enkele overige gebouwen met tijdelijke bewoners. Voorts bestaat het uit een parkachtig gebied met een stadsmurrestant, gazons, een kleine vijver en verspreid staande bomen. Het gebied wordt omgeven door de Tongersestraat, Polvertorenstraat, Sint Servaasbolwerk, Calvariestraat en Abtstraat (zie kaart 1).

Kaart 1 Ligging van het plangebied "Klevarie Maastricht"

Foto 1 Situatie van het plangebied met links het verzorgingstehuis en rechts een gedeelte van een oude stadsmuur.

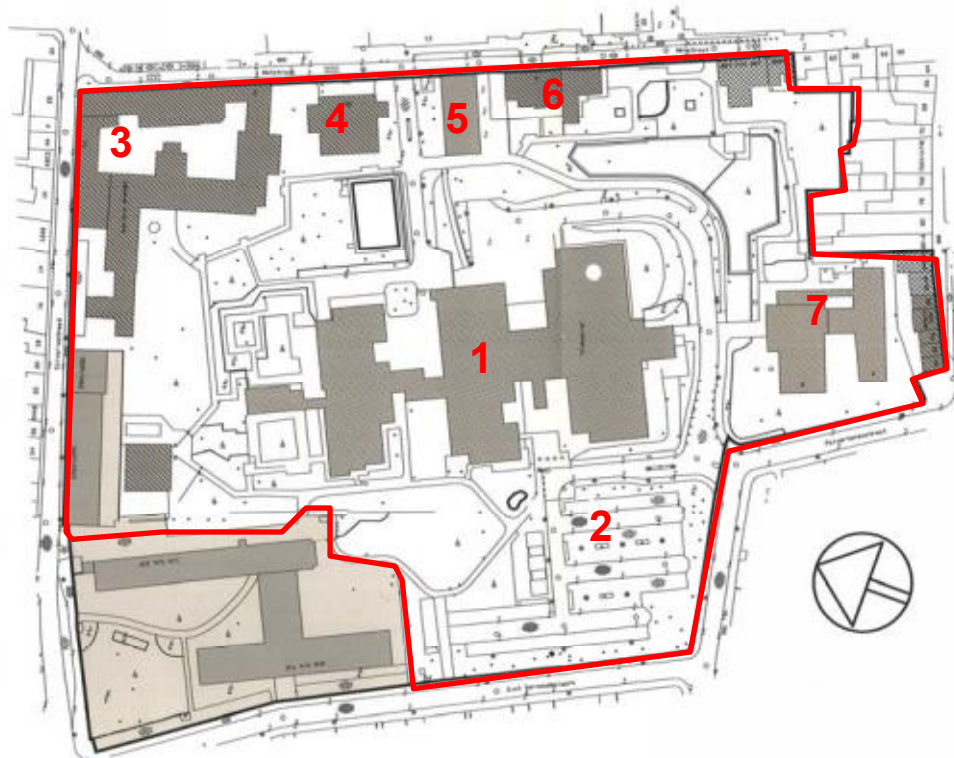
1.2 Aanleiding en doel van het onderzoek

Het gebied Klevarie zal als volgt worden aangepast:

1. sloop van verpleeghuis Klevarie;
2. vervallen van de bovengrondse parkeerplaatsen en bouw van een ondergrondse parkeergarage;

3. restauratie van de hoek Abtstraat/Calvariestraat (gebouw Sociale Zaken);
4. verbouw Elisabeth-huis voor hoofdkantoor van Vivre;
5. verbouw Affuitenloods tot hospice;
6. verbouw Huize van Cleef;
7. restauratie of reconstructie Polvertorenflat;
8. bouw van circa 193 woningen (133 appartementen en zestig grondgebonden woningen), grotendeels nieuwbouw;
9. verpleeghuisfuncties voor herstel en revalidatie van ongeveer negentig patiënten;
10. multifunctionele ruimte voor zorggerelateerde commerciële activiteiten (bijvoorbeeld een apotheek);
11. herinrichting en verbetering van de openbare ruimte.

Figuur 2 Voorgestelde ontwikkelingsplan waarbij de rode genummerde gebouwen worden gesloopt of gerestaureerd binnen de rode bestemmingsplanlijn.

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader de start van een bestemmingsplanprocedure en de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet vereist dat voorafgaand aan ingrepen zoals die zijn voorgenomen, een volledig flora- en faunaonderzoek wordt uitgevoerd. In het kader daarvan heeft Groen-planning Maastricht b.v. op verzoek van Stichting Vivre Maastricht echter een verkennend onderzoek (quickscan) uitgevoerd. Het primaire doel van dit onderzoek is te bepalen waar zich de beschermde planten- en diersoorten in het plangebied aanwezig zijn waarvoor de aanvraag van een ontheffing het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75, vijfde lid, onderdeel C bij het Ministerie van LNV aan de orde is. Het secundaire doel is na te gaan of een vervolgonderzoek benodigd is of dat in dit geval een Quickscan voldoende is.

2 Onderzoeksresultaten

2.1 Methode

2.1.1 Achtergronden soortenbescherming

Door de ecologen van Groen-planning Maastricht bv is de flora en fauna geïnventariseerd die van belang kunnen zijn bij de realisatie van het project. Dit zijn in de eerste plaats binnen de Flora- en faunawet beschermde soorten. Voor deze soorten kan een aanvraag ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75, vijfde lid, onderdeel C bij het Ministerie van LNV aan de orde zijn. Deze soorten kennen een uiteenlopend beschermingsregime (Dienst Landelijk Gebied, 2006) en zijn daartoe als volgt ingedeeld (voor uitleg, zie bijlage 1):

1. *algemene soorten (tabel 1);*
2. *overige soorten (tabel 2);*
3. *strikt beschermde soorten (tabel 3);*
4. *vogels: voor deze diergroep geldt de volgende subindeling:*
  - a. *bij de soortgroepen uilen (m.u.v. bodembroeders), spechten (m.u.v. Kleine bonte specht) en roofvogels zijn zowel de vogels als de nesten en bijbehorend leefgebied het hele jaar door beschermd;*
  - b. *bijlage I van de Europese Vogelrichtlijn moeten speciale beschermingsmaatregelen worden getroffen. Eén van deze maatregelen is het aanwijzen van beschermde gebieden.*
  - c. *bij de overige vogels zijn de vogels het hele jaar door beschermd, doch de nesten en bijbehorend leefgebied zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd.*

De nadruk van het onderzoek ligt op de soorten die beschermd zijn volgens de punten 2 tot en met 4b. De werkzaamheden worden getoetst op verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet, namelijk de artikelen 8 tot en met 13 (voor uitleg, zie bijlage 1). Voor de soorten die beschermd zijn volgens de punten 1 en 4c is de zorgplicht conform de Flora- en faunawet artikel 2 lid 1 en 2 aan de orde. Dat houdt in dat maatregelen getroffen dienen te worden die voorkomen dat diersoorten onnodig worden verwond, gedood of verstoord. Tevens dienen deze in staat te worden gesteld om te vluchten en zich elders te vestigen. Voorbeelden van dergelijke maatregelen zijn weergegeven in paragraaf 4.2.

Van belang zijn ook de Rode lijstsoorten. Bij deze soorten kan de gunstige staat van instandhouding snel onder druk komen te staan. Desondanks is maar een klein deel van deze soorten beschermd in de Flora- en faunawet. De op de Rode lijst opgenomen soorten zijn in vijf categorieën ingedeeld:

- *Verdwenen* - op wereldschaal uitgestorven of in Nederland uitgestorven doch in gevangenschap in ons land aanwezig.
- *Ernstig bedreigd* - zeer sterk afgenomen en nu zeer zeldzaam.
- *Bedreigd* - sterk tot zeer sterk afgenomen en nu zeldzaam tot zeer zeldzaam
- *Kwetsbaar* - matig afgenomen en nu vrij zeldzaam tot zeer zeldzaam, of sterk afgenomen en nu vrij zeldzaam

- *Gevoelig* - stabiel of toegenomen, doch nog steeds in klein aantal in Nederland voorkomend en daardoor zeer zeldzaam of sterk afgenomen maar nog algemeen voorkomend.

2.1.2 Onderzoeksmethode

In 2009 is door een ecooloog van Groen-planning b.v. een veldbezoek op vrijdag 13 februari aan het plangebied gebracht. Het onderzoek richtte zich vanwege het tijdstip op muurflora, potentiële vleermuisverblijfplaatsen, Steenmarter en vroeg broedende vogels.

Broedvogels zijn geïnterviewd conform de methode weergegeven in de Handleiding Broedvogel Monitoring Project waarbij de methodiek BMP-A (Van Dijk, 2004) is gehanteerd en daarbij alle vogelsoorten zijn geïnterviewd. Van vleermuizen zijn uitsluitend potentiële verblijfplaatsen geïnterviewd. De overige zoogdieren zijn geïnterviewd door te letten op vraatsporen, uitwerpselen, wissels, prenten en haren. Van de planten konden alleen de in de winter groenblijvende varens worden geïnterviewd. In aanvulling op de veldbezoeken zijn gegevens gebruikt via de Website www.waarneming.nl.

2.2 Broedvogels

De vogelsoorten die niet vallen in de categorie *uilen (m.u.v. bodembroeders)*, *spechten (m.u.v. Kleine bonte specht)* en *roofvogels* is het leefgebied uitsluitend gedurende het broedseizoen beschermd. De duur van het broedseizoen is afhankelijk van de volgende factoren:

1. De soort; sommige soorten beginnen met broeden in februari terwijl andere pas in juni beginnen en pas klaar zijn met broeden in september.
2. Het weer; bij een strenge winter die loopt tot aan februari of zelfs tot begin maart zal het broedseizoen later starten dan wanneer de maand februari zacht is.

In het plangebied zijn uitsluitend algemene broedvogels waargenomen als Merel, Koolmees en aan de overzijde van het Sint-Servaasbolwerk ook de Huismus (Rode lijst "gevoelig").

Bij de uitvoering van het project zullen uitsluitend overtredingen ontstaan met de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet, als in het broedseizoen – de periode van 15 februari tot en met 15 augustus – de volgende werkzaamheden worden uitgevoerd bij:

- sloop van de gebouwen of restauratie aan de daken; als Gele kwikstaart, 2 paar Patrijs, Zomertaling Kievit en dergelijke.
- velling van bomen.

2.3 Zoogdieren

2.3.1 Vleermuizen

Vleermuizen verbergen zich graag in spleten die ontstaan tussen houten lijsten en stenen muren. Vaak wijken de houten lijsten iets van de muur waardoor een ideale verblijfplaats ontstaat. Dergelijke spleten ontstaan vaak

ook tussen houten kozijnen en de muur. Het leefgebied en de verblijfplaatsen van alle vleermuizen zijn binnen de Flora- en faunawet beschermd volgens het beschermingsniveau tabel 3 alsmede binnen de Habitatrichtlijn bijlage IV. Dat wil zeggen dat een strikte bescherming het gehele jaar van toepassing is.

Een soort die in het plangebied zou kunnen voorkomen en van de omgeving van het plangebied bekend is (www.waarneming.nl), is de Gewone dwergvleermuis. Dit is in Nederland de meest voorkomende vleermuissoort en komt bijna overal in het stedelijk gebied voor. Ze heeft vaste winter- en zomerverblijfplaatsen in gebouwen, waar de soort gebruik maakt van spouwmuren, nissen, zolders of kelders indien het daar niet te koud en vochtig is. De invliegopening wordt gemarkeerd met uitwerpselen of urine (zie foto 2). Bij langdurige bewoning is dit te herkennen aan een langwerpige donkere streep.

De Laatvlieger is in Nederland een algemene soort met vaste winter- en zomerverblijfplaatsen in met name gebouwen waar de soort gebruik maakt van een spouwmuur of zolders. De soort komt regelmatig voor in stedelijk gebied waar de soort te zien is jagend op insecten bij lantaarnpalen.

Foto 2 Voorbeeld van een invliegopening naar een zomerverblijfplaats voor vleermuizen ter plaatse van de rode pijl. Deze locatie bevindt zich ter plaatse van Huize van Cleef aan de Abtstraat.

Vleermuizen zijn geïnventariseerd door potentiële uitvliegopeningen te zoeken. Deze zijn op diverse locaties aanwezig, met name in de wat oudere gebouwen. Dit is echter geen bewijs dat vleermuizen daadwerkelijk in deze gebouwen aanwezig zijn. Vanuit de Flora- en faunawet moet duidelijkheid zijn over de aanwezigheid van vleermuizen. Om dit te onderzoeken dient in de periode mei tot en met augustus, dit is de kraamperiode van Laatvlieger en Gewone dwergvleermuis, een inventarisatie plaats te vinden 1 jaar vóór de

start van de bouwwerkzaamheden. Het onderzoek kan worden uitgevoerd door in genoemde periode in de avondschemering een half uur vóór zonsondergang tot een half uur daarna te posten. Daarbij wordt gekeken of uit het gebouw vleermuizen komen. Met behulp van een batdetector kan de soort op naam worden gebracht.

De kans is groot dat de bouwwerkzaamheden leiden tot een verstoring van de vleermuizen. Bij deze verstoring zal dit leiden tot een overtreding van de verbodsbepalingen in artikel 11 van de Flora- en faunawet buiten het voortplantingseizoen en winterslaap. Binnen genoemde periodes zal dit leiden tot een overtreding van de verbodsbepalingen in de artikelen 9 en 11.

2.3.2 Steenmarter

De Steenmarter is in Nederland schaars doch in Zuid en Midden Limburg algemeen. Het leefgebied en de verblijfplaatsen van de soort zijn binnen de Flora- en faunawet beschermd volgens het beschermingsniveau tabel 2. Hierbij geldt een zekere mate van bescherming, omdat in bepaalde gevallen de gunstige staat van instandhouding in het geding kan zijn.

De website www.waarneming.nl maakt melding van een Steenmarter op de hoek Calvaristraat en Sint Servaasbolwerk. Hier is de soort waargenomen waarbij deze daar de straat overstak. De locatie is vlakbij het plangebied.

De Steenmarter past zich makkelijk aan de mens aan. De soort zal in het algemeen mogelijkheden zoeken om van gewijzigde terreincondities gebruik te maken. Men komt niet in aanraking met de Flora- en faunawet.

2.4 Muurflora

Gele helmbloem, Steenbreekvaren en Tongvaren komen voor op muren verspreid in Nederland en op rotsen in Zuid Limburg. De groeiplaatsen van de soort zijn binnen de Flora- en faunawet beschermd volgens het beschermingsniveau tabel 2. Hierbij geldt een zekere mate van bescherming, omdat in bepaalde gevallen de gunstige staat van instandhouding in het geding kan zijn.

In het plangebied komt de Gele helmbloem voor op een muur aan de Abtstraat (foto 3). Een andere groeiplaats van de Gele helmbloem is het deel van een oude stadsmuur (foto 4) waar de soort voorkomt samen met 6 exemplaren van de Steenbreekvaren en 1 exemplaar van de Tongvaren.

Als gevolg van de bouwwerkzaamheden lijkt het erop dat de groeiplaatsen worden ontzien. Men komt niet in aanraking met de Flora- en faunawet.

Foto 3 Locatie van de groeiplaats van de Gele helmbloem. Deze locatie bevindt zich aan de Abtstraat.

Foto 4 Locatie van de groeiplaats van Gele helmbloem, Steenbreekvaren en Tongvaren op het oude stadsmuurrestant.

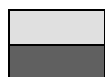
3 Conclusie en advies

3.1 Conclusie

Het voorliggende rapport geeft inzicht in de in het plangebied aanwezige flora en fauna op basis van een quickscan. De inventarisatie moet worden aangevuld om te voldoen aan de kaders die de Flora- en faunawet stelt. De aanvullende inventarisatie dient te worden uitgevoerd in het voorjaar 1 jaar vóór de uitvoering van de werkzaamheden. Deze bestaat uit een vleermuizenonderzoek gericht op zomerverblijfplaatsen in de gebouwen. Op basis van de resultaten van het aangevulde veldwerk dient de effectenstudie hierop verder te worden uitgewerkt en de benodigde ontheffing te worden aangevraagd voor de vleermuizen. Indien een volledige effectenstudie kan worden uitgevoerd op basis van een gedegen beschreven bouwplan zal deze ontheffing worden afgegeven, zo is te verwachten. Een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75, vijfde lid, onderdeel C is 5 jaar geldig. De procedure voor de aanvraag is 3 á 4 maanden; de aanvraag dient dan ook tijdig voor de werkzaamheden te worden aangevraagd. Als bovenstaande procedure wordt aangehouden, dan is voldaan aan de eisen van de Flora- en faunawet, waarbij in alle redelijkheid gesteld kan worden dat het bestemmingsplan uitvoerbaar is.

Als gevolg van de bouwwerkzaamheden lijkt het erop dat de groeiplaatsen van de muurplanten worden ontzien. Men komt niet in aanraking met de Flora- en faunawet en aanvraag van een ontheffing noch een aanvullend onderzoek is niet nodig. Mocht blijken dat het toch benodigd is werkzaamheden uit te voeren op de muren met de muurplanten, dan dient alsnog een aanvullend onderzoek plaats te vinden gericht op de beschermde muurplantensoorten als Stengelomvattend Havikskruid, Stijf hardgras en dergelijke. Op basis van dit aanvullend onderzoek dient vervolgens ontheffing te worden aangevraagd van die soorten waarvan de groeiplaatsen worden aangetast.

Maand→	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	mei	juni	Juli	Aug.	Sep. – nov.	Dec.
Werkzaamheden										
Rooien beplanting										
Aanpassing gebouwen										

voor uitvoeren werkzaamheden geschikt

start uitvoering werkzaamheden niet toegestaan

Tabel 4 Weergave van perioden waarin conform de Flora- en faunawet werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden.

3.2 Advies mitigerende maatregelen

Uitvoerder van het project is verplicht conform de Flora- en faunawet de bijbehorende zorgplicht (artikel 2 lid 1 en 2) toe te passen. Daartoe wordt het volgende geadviseerd:

- Voorafgaand aan de sloop of restauratie van het gebouw dient geïnventariseerd te worden of er zich vleermuizen in bevinden.
- Indien deze aanwezig zijn, dient alvorens werkzaamheden plaats vinden aan dit gebouw, alle kieren, gaten en ruimtes te worden gedicht

in de periode september – oktober, zodat vleermuizen het gebouw niet in kunnen.

- Een sloop vindt voorzichtig plaats door middel van strippen en onder begeleiding van een vleermuisdeskundige, die vooraf met de uitvoerder overlegt over de te volgen aanpak.
- Restauraties of sloop dienen in de periode eind augustus – november te worden uitgevoerd om verstoringen te voorkomen.
- In de nieuw te bouwen woningen dienen vleermuisvoorzieningen te worden getroffen in de vorm van openingen in de daklijsten.
- De nieuwe gebouwen worden weer beschikbaar gemaakt voor de vleermuizen door er voorzieningen te treffen zoals het plaatsen van vleermuiskasten of nissen in de muur.
- De velling van bomen en verwijdering van struiken dient, nadat een kapvergunning is verkregen van de gemeente Maastricht, buiten het broedseizoen uitvoeren, dus in de periode van 15 augustus tot en met 1 maart.

4 Literatuur

ANWB, 2005. ANWB Topografische Atlas Limburg 1: 25.000. ANWB / Topografische Dienst Nederland, Den Haag / Emmen.

Hustings, F. et al., 1985. Vogelinventarisatie. Achtergronden, richtlijnen en verslaglegging. Natuurbeheer in Nederland. Deel 3. Pudoc Wageningen. Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels Zeist.

Lange, P. et al., 1994. Zoogdieren van West Europa. KNNV / Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Utrecht.

Ministerie van LNV, 2004. Besluit van september 2004, wijziging van artikel 75 van de Flora en faunawet. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, Den Haag.

Ministerie van LNV, 2004. Besluit van 5 november 2004, wijziging Rode Lijsten voor bedreigde dier- en plantensoorten. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, Den Haag.

Ministerie van LNV, 2007. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Ministerie van LNV, Den Haag.

Schober, W. & E. Grimberger, 2001. Gids van de Vleermuizen van Europa, Azoren en Canarische Eilanden. Tirion Uitgevers, Baarn.

Van der Meijden, R., 1996. Heukels' flora van Nederland. Rijksherbarium / Hortus Botanicus, Rijksuniversiteit Leiden. Wolters-Noordhoff, Groningen.

Van Heusden, W.R.M. en Vreugdenhil S.J., 2006. Handreiking Flora- en faunawet - Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk Gebied.

Weeda E.J. et al., 2003. Nederlandse oecologische flora wilde planten en hun relaties. KNNV Uitgeverij / IVN, Haarlem.